

STORTINGET

Innst. 167 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra familie- og kulturkomiteen

Dokument 8:77 S (2025–2026)

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjerstin Lianes Kjøndal og Joel Ystebø om å skrinlegge Bufdirs råd om møter med kjønnsmangfold for offentlig ansatte

Til Stortinget

Innledning

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen skrinlegge Bufdirs 'Råd om møter med kjønnsmangfold for offentlige ansatte'.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen har forelagt saken til uttalelse for Kultur- og likestillingsdepartementet. Svarbrevet fra statsråd Lubna Jaffery av 30. januar 2026 er vedlagt innstillingen. Komiteen har gjennomført skriftlig høring i saken med frist 28. januar 2026. Komiteen har fått til sammen 44 innspill, hvorav 20 var fra enkeltpersoner. Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Hashim Abdi, lederen Bente Estil, og Benjamin Jakobsen, fra Fremskrittspartiet, Liv Gustavsén, Silje Hjemdal og Morgan Langfeldt, fra Høyre, Haagen Poppe og Tone Wilhelmsen Trøen, fra Sosialistisk Venstreparti, Mirell Høyer-Berntsen, fra Miljøpartiet De Grønne, Siren Julianne Jensen, og fra Kristelig Folkeparti, Jorunn Gleditsch Lossius, viser til representantforslaget om å skrinlegge Bufdirs råd om møter med kjønnsmangfold for offentlig ansatte.

Komiteen viser til at forslagsstillerne understreker at det er positivt at det er større åpenhet og aksept i samfunnet for transpersoner, skeive og andre som kjenner seg annerledes på ulike måter. Videre betviler ikke forslagsstillerne Bufdirs intensjon om å bedre vilkårene for transpersoner, men mener at problemet er at Bufdir legger opp til en postmoderne dekonstruksjon av kjønnsforståelsen. Forslagsstillerne mener rådene om kjønnsmangfold for offentlig ansatte bryter med barns rett til en faglig forsvarlig utdanning, de snevrer inn kjønnsrollene og setter likestillingen og kvinners rettigheter tilbake. Komiteen viser videre til at forslagsstillerne mener rådene strider mot en biologisk og medisinsk forståelse av kjønn, og at rådene kan gi økt usikkerhet om kjønn og føre flere barn inn i irreversibel, eksperimentell kjønnsbehandling.

Komiteen merker seg at forslagsstillerne på denne bakgrunn mener at Bufdirs råd bør skrinlegges, og at Norge i stedet bør se mot Storbritannia hvor det britiske utdanningsdepartementet i 2023 la fram forslag til nye skoleregler som skal begrense undervisning om at

kjønn kan endres. Retningslinjene vektlegger foreldresamarbeid og slår fast at skoler skal beholde kjønnsdelte toaletter, overnattingstilbud og idrettsaktiviteter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, viser til at Bufdirs faglige råd om kjønns mangfold i møte med offentlig sektor har vært på høring, og ikke er endelige råd. Flertallet legger vekt på at dette skal være faglige råd som ikke er juridisk bindende og ikke innfører nye plikter, rettigheter eller sanksjoner.

Flertallet mener det er viktig at regjeringen lytter til høringen og tar på alvor de innspill som har kommet, før de endelige rådene ferdigstilles. Flertallet mener særlig det er viktig at det i høringen etterlyses tydeligere avgrensninger, blant annet at rådene ikke er bindende og ikke innebærer generelle føringer for språk. Flertallet forventer at dette hensyntas i det videre arbeidet med rådene.

Flertallet mener det bør legges særlig vekt på at rådene er ment som praktisk veiledning i én-til-én-møter, der språklige tilpasninger kun anbefales brukt når det er hensiktsmessig. Regjeringen må merke seg høringsinnspillene og vurdere å endre vektingen av anbefalingen om kjønnsnøytralt språk.

Flertallet mener videre at å skrinlegge rådene vil innebære å fjerne et faglig støtteverktøy. Flertallet har merket seg at offentlig ansatte, særlig i Nav, skolen og helsetjenesten, har etterspurt slike råd fordi mange opplever usikkerhet i møte med mennesker med ulik kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. Flertallet mener det er viktig å merke seg forskning som viser at personer som bryter med normer for kjønn, oftere utsettes for trakassering, diskriminering og vold, også i møte med offentlige tjenester. Kunnskap i tjenestene om at noen kan ha med seg negative erfaringer, kan hjelpe ansatte å møte den enkelte på en måte som forebygger nye belastninger, styrker kvaliteten i tjenestene og gjør at møtene oppleves trygge og respektfulle.

Flertallet viser til at kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk er vernelde diskrimineringsgrunnlag i likestillings- og diskrimineringsloven. Offentlige myndigheter har en plikt til aktivt likestillingsarbeid for å hindre diskriminering og motarbeide stereotypisering, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24. Bufdir skal altså ivareta rettighetene til alle grupper som er beskyttet i loven.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at Bufdir nylig har hatt forslag til faglige råd for møter med kjønns mangfold for offentlig ansatte på høring. Bufdir skriver i sitt høringsbrev at bakgrunnen er at flere undersøkelser vi-

ser at en del transpersoner opplever at offentlige tjenester mangler kompetanse og kunnskap om kjønns mangfold i samfunnet. Konsekvensene av dette er blant annet at mange har lav tillit til offentlige tjenester, er redde for å være, eller unngår å være, åpne om sin kjønnsidentitet i møte med tjenestene, eller unngår å bruke tjenestene.

Disse medlemmer viser videre til at transpersoner og andre kjønnsminoriteter er en tallmessig liten minoritet i samfunnet, men at mange ansatte i offentlige tjenester likevel vil møte transpersoner i jobben sin. Disse medlemmer viser til at rådene ikke innebærer nye plikter for offentlig ansatte, men er ment som en hjelp til å utøve arbeidet i de offentlige tjenestene i tråd med likestilling- og diskrimineringsloven og aktivitets- og redegjøringsplikten (ARP) som allerede gjelder for offentlig ansatte. Disse medlemmer registrerer at Fellesorganisasjonen, som representerer de ansatte som skal ta i bruk veilederen, anser den som et nyttig verktøy for å forebygge diskriminering og sikre likeverdige tjenester.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti mener at den mest fundamentale verdien av alle er menneskeverdet, og at alle mennesker har unik verdi. Fra menneskeverdet følger individets frihet til å ta egne valg og ytringsfriheten. Alle mennesker skal møtes med forståelse, respekt og nestekjærighet for den de er, med romslige rammer for kjønnsrollene. Disse medlemmer tror dette er en utbredt holdning i Norge i dag.

Kjønn som grunnleggende kategori

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til at en av de mest grunnleggende kategoriene vi som mennesker har, er kjønnskategoriene. Opp gjennom historien og på tvers av kulturer har de vært sentrale, slik de også er i medisin og biologi. Kvinners rettigheter bygger ufravikelig på dem. Disse medlemmer mener Bufdirs høringsutkast til «Råd om møter med kjønns mangfold for offentlig ansatte» – som skal gjelde alle offentlig ansatte, fra barnehagelærere og lærere til Nav-ansatte – går langt i å omdefinere hele vår forståelse av kjønn.

Disse medlemmer merker seg at Bufdirs råd formidler at det finnes flere kjønn enn to, at kjønn er noe man blir «tildelt ved fødselen», og at ens kjønn primært handler om identitet fremfor biologi. Kjønnsuttrykk uttrykkes gjennom «klær, sminke, frisyre eller kroppsspråk», ifølge Bufdir.

Kritikkverdig prosess

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti viser til Doku-

ment nr. 15:1321 (2025–2026), hvor det kommer frem at Bufdir har inngått en avtale på 1 mill. kroner 18. september 2025 for produksjon av opplæringsmaterieell basert på rådene, med formuleringen fra Bufdir i avtalen om at «hovedelementene i rådene vil være de samme» som i høringsutkastet. Dette skjedde i forkant av fristen for offentlig høring 1. desember 2025, og flere måneder før statsråd Jaffery i Stortingets spørretime 7. januar 2026 uttalte at «ingenting i denne veilederen er besluttet», og at rådene ikke er vedtatt politikk.

Disse medlemmer viser videre til Dokument nr. 15:1406 (2025–2026), der statsråden presiserer at høringsinnspill som utfordrer selve eksistensen av kjønns-mangfold, «ikke vil kunne vektlegges på samme måte som kritiske innspill som anerkjenner dette premisset».

Disse medlemmer merker seg at det fra flere hold, både i statsrådets svarbrev og i visse høringsinnspill, argumenteres med at høringsprosessen fortsatt pågår. Disse medlemmer er spørrende til dette argumentet når Bufdir i avtalen med Zoaring AS fra 18. september 2025 legger til grunn at hovedelementene i rådene skal bestå, samtidig som statsråden avgrenser hvilke typer høringsinnspill som kan tillegges hvilken vekt i Dokument nr. 15:1406 (2025–2026). Kombinasjonen av inngåtte avtaler, betydelig økonomisk binding og avgrensning av høringsgrunnlaget gir etter disse medlemmers syn inntrykk av en skinnprosess.

Foreldrerett og læreres profesjonsansvar

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti er kritiske til at rådene åpner for at lærere og andre offentlig ansatte skal bruke ulike navn og pronomen på barn avhengig av om foreldrene er til stede eller ikke: «Noen kan for eksempel ha behov for at du for eksempel bruker 'Lise' og 'hun' når dere er alene, men 'Markus' og 'han', når foreldrene er i nærheten», heter det i utkastet til råd fra Bufdir. Disse medlemmer mener dette kan skape konflikt mellom ansatte og foreldre og svekke den nødvendige tilliten mellom hjem og skole/barnehage. Disse medlemmer vil understreke at for skolens del kommer dette også i konflikt med opplæringslova § 1-3, som slår fast at opplæringen skal skje «i samarbeid og forståing med heimen». Disse medlemmer vil understreke at det er uklart hvordan Bufdir har vurdert samvittighetsfriheten til lærere, barnehagelærere og andre ansatte som opplever slike forventninger som faglig og etisk problematiske.

Disse medlemmer viser til at lite overlates til den enkeltes skjønn i Bufdirs råd:

«Bruk kjønnsnøytrale ord, som for eksempel 'barn', 'ungdom' eller 'tenåring' i stedet for 'jente', 'gutt', 'datter'

og 'sønn', og 'forelder' eller 'foresatt' i stedet for 'mor' og 'far'. [...]

Unngå unødvendig kjønnnet språk, som 'kvinnelig lege', 'mannlig kollega' og lignende. Du kan for eksempel si 'kjære alle sammen' i stedet for 'mine damer og herrer'. Ikke si 'hei jenter' til en gruppe du oppfatter som jenter, si heller 'hei dere'. [...]

Unngå ord som 'kvinnelig kjønnsorgan' og 'mannlig kjønnsorgan', og bruk heller nøytrale ord som 'vulva', 'vagina' og 'penis'.»

Videre heter det at man skal:

«[b]enytt[e] etternavn istedenfor fornavn ved opprop [...], ha synlige gjenstander som kan oppfattes som inkluderende for transpersoner, for eksempel bilder, flagg, eller klistremerker, unngå å dele inn i grupper etter kjønn, [...] tilby kjønnsnøytrale toaletter, tilby kjønnsnøytrale omkleddingsrom eller et egnet sted for omkledding, la transpersoner bruke kjønnsdelte rom i tråd med sine ønsker og identitet.»

I tillegg til å skape et «trygt miljø» slik de angir over, peker Bufdir på at:

«[e]t trygt miljø omfatter språk. [...] Det er særlig viktig å si ifra hvis noen har krenkende språkbruk [...].»

Disse medlemmer er bekymret for at disse rådene rammer en av gruppene de er tenkt å hjelpe, nemlig barn med kjønnsinkongruens. Rådene legger opp til at lærere og andre offentlig ansatte raskt skal bekrefte den subjektive kjønnsidentiteten mindreårige har kommet fram til at de har, og bidra til en såkalt sosial overgang i form av endret navn og pronomen. En slik rask bekreftelse kan bidra til å sementere en ny identitet og gjøre det vanskeligere for barn og unge å akseptere sitt biologiske kjønn. Dette er svært problematisk. Disse medlemmer viser til at studiene som har vært gjort på barn med kjønnsinkongruens som ikke har mottatt pubertetsblokkere, viser at de fleste vil akseptere sitt biologiske kjønn etter puberteten hvis de blir støttet i sitt kjønnsnormbrudd. Andelen som det ofte vises til, er 85 pst. (Joyce, Helen (2021) «Trans: Gender Identity and the New Battle for Women's Rights» Oneworld Publications). Disse medlemmer merker seg også at flere av tiltakene i veilederen har vært behandlet og blitt avvist av Stortinget, eksempelvis ble innføring av tredje kjønnskategori avvist i Innst. 372 S (2024–2025). I Innst. 87 S (2019–2020) ble det fremmet forslag om «lovendringer for at alle nye skolebygg og offentlige institusjoner skal ha kjønnsnøytrale toaletter og garderobes». Forslaget ble ikke vedtatt. Når regjeringen likevel fremmer dette i den nasjonale veilederen for kjønns-mangfold, mener disse medlemmer at disse rådene er i konflikt med tidligere vedtak i Stortinget.

Disse medlemmer merker seg høringsinnspillet fra GENID Norge (en politisk og religionsnøytral pårørende- og fagorganisasjon, etablert i Sverige i 2018 og i Norge i 2020, som støtter familier der et barn eller en

ung voksen identifiserer seg som trans). De skriver blant annet:

«Rådene om møter med kjønnsmangfold berører imidlertid noen av de mest komplekse og sensitive spørsmålene i dagens velferdsstat. De griper direkte inn i spørsmål om blant annet barns utvikling, foreldrerett, profesjonsansvar og rettssikkerhet. Etter GENIDs vurdering er rådene ikke tilstrekkelig faglig, juridisk eller risikomessig vurdert. Basert på GENIDs erfaringer fra arbeid med familie vurderer vi at rådene kan bidra til å forsterke kjente utfordringer i offentlige tjenester.»

Sosial påvirkning

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener rådene bryter med barns rett på en faglig forsvarlig utdanning, de snevrer inn kjønnsrollene og setter likestillingen og kvinners rettigheter tilbake, og de strider mot en biologisk og medisinsk forståelse av kjønn. Rådene kan gi økt usikkerhet om kjønn og føre flere barn inn i irreversibel, eksperimentell kjønnsbehandling.

Dette medlem mener at i ytterste konsekvens kan en slik sosial overgang bidra til at barn og unge går videre til irreversibel, eksperimentell kjønnsbehandling. Slik behandling kan ha en rekke alvorlige bivirkninger, som sterilitet, tap av seksuell funksjon, ben-skjørhet, leverskade, blodpropp og hjerteinfarkt – i tillegg til psykiske problemer. De regionale helseforetakene og helsemyndighetene i flere land definerer slik behandling for barn som utprøvende og potensielt skadelig.

Dette medlem mener at det er et betydelig tilbakeslag for likestillingen hvis kjønnsrollene snevres inn og jenter blir usikre på eget kjønn fordi de bryter med tradisjonelle kjønnsstereotyper. «Vi må jobbe for at normalområdet skal bli større, slik at ikke så mange føler de faller utenfor», sier Ann Karin Swang, lederen i Helseesykepleierene NSF. (Louise Eberhard og Ronny Berg (2024) «Helseesykepleiere får flere spørsmål om kjønn: – Vi er førstelinjen». VG, 7. mars 2024.)

Dette medlem mener Bufdirs råd bidrar til det motsatte og kan forsterke trenden med usikkerhet om kjønn blant barn. At et offentlig råd bryter med faglige vurderinger og ensidig anbefaler bekreftelse av tanker og følelser hos barn og unge, mens trygghet, tid, omsorg og helhetlig støtte kommer i bakgrunnen, er etter dette medlems syn svært betenkelig.

Kvinners rettigheter

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti mener Bufdirs råd kan svekke kvinners og jenters trygghet og rettigheter. Rådene anbefaler at personer skal kunne velge toalett og garderobe ut fra eget ønske og det kjønn en identifiserer seg som. Disse medlemmer er bekymret

for at dette for mange jenter og kvinner kan skape utrygghet og føre til at noen vegrer seg for å delta i idrett og andre aktiviteter, fordi de risikerer å møte en biologisk mann i omkleddningsrommet. For jenter og kvinner som har opplevd seksuelle overgrep, kan dette være retraumatiserende. Tilsvarende utfordringer vil kunne gjelde i fengsel, på krisesenter og i idretten. Hensynet til kvinners og jenters rettigheter tilsier etter disse medlemmenes mening at det er biologisk kjønn og ikke kjønnsidentitet som bør legges til grunn i slike situasjoner.

Kampen mot diskriminering, trakassering, vold og overgrep må ha høy prioritet, særlig på arenaer for barn og unge. Disse medlemmer mener samtidig at Bufdirs råd om å merke offentlige rom med gjenstander, flagg og klistremerker for å signalisere trygghet for en minoritet likevel framstår som lite gjennomtenkt. Hvis man først åpner for dette, kan enhver minoritetsgruppe som opplever «minoritetsstress», kreve tilsvarende merking i det offentlige rom. Forslagsstillerne mener i stedet at offentlige institusjoner bør bruke symboler som samler og inkluderer alle.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen skrinlegge Bufdirs 'Råd om møter med kjønnsmangfold for offentlige ansatte'.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti ønsker veilederen velkommen. Dette medlem viser til at flere levekårsundersøkelser viser at svært mange transpersoner, inkludert ikke-binære, har dårligere levekår og livskvalitet enn befolkningen ellers og lever med høy risiko for å bli utsatt for diskriminering og trakassering. Transpersoner har også lavere tillit til offentlige tjenester, og rapporterer at offentlige tjenester har lite kunnskap om kjønnsmangfold. Det fører til at det oppstår en barriere for denne delen av befolkningen mot å benytte seg av offentlige tilbud, inkludert helsehjelp. Dette medlem viser også til at det er et ønske ute hos ulike tjenester om mer kunnskap om hvordan man kan møte denne gruppen på en god måte.

Dette medlem mener at veilederen er et viktig tiltak for å øke kunnskapen om kjønnsmangfold i det offentlige, og følgelig bidra til å forbedre levekårene til en av samfunnets mest utsatte minoritetsgrupper gjennom at offentlige tjenester blir bedre rustet til å møte dem og å yte tjenester på en god måte, og også bidra til at transpersoner og andre som bryter med samfunnets normer for kjønn, kan leve tryggere og friere liv.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne mener myndighetene har et soleklart ansvar for å aktivt motarbeide diskriminering mot utsatte grupper både i lovverket, systemene og i menneskers

hverdag. Dessverre er det fortsatt slik at enkelte grupper har systematisk dårligere muligheter og blir utsatt for forskjellsbehandling, strukturell diskriminering og stigmatisering.

Dette medlem peker på at Bufdirs veileder er ment som en guide som kan brukes i møte med personer som har en kjønnsidentitet som bryter med samfunnets normer, og er sterkt kritisk til at enkelte partier velger å fremstille det som et lovforslag om hvilke ord det skal være lov å bruke eller ikke. Dette medlem merker seg at ingen har foreslått å forby bruk av ord som «gutt» eller «jente».

Dette medlem mener veilederen kan bli et steg i riktig retning for å sikre oppdatert og respektfull helsehjelp samt tilgang på hjelpemidler til transpersoner og ikke-binære, og øke kompetansen om transhelse hos helsepersonell og annet offentlig personell.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne tar sterk avstand fra hatretorikk og diskriminerende politiske kampanjer rettet mot transpersoner og ikke-binære, både internasjonalt og i Norge, og disse partier vil aktivt motarbeide forsøk på å undergrave transpersoner og ikke-binæres rettigheter og sikkerhet gjennom økt kompetanse, bevisstgjøring og tydeligere vern mot diskriminering.

Oslo, i familie- og kulturkomiteen, den 17. mars 2025

Bente Estil

leder

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen skrinlegge Bufdirs 'Råd om møter med kjønnsmangfold for offentlige ansatte'.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene i komiteen fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:77 S (2025–2026) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjerstin Lianes Kjøndal og Joel Ystebø om å skrinlegge Bufdirs råd om møter med kjønnsmangfold for offentlig ansatte – vedtas ikke.

Tone Wilhelmsen Trøen

ordfører

DET KONGELIGE
KULTUR- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget - Familie- og kulturkomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref
26/63-

Dato
30. januar 2026

Vurdering av dokument 8:77 S (2025-2026) Representantforslag om å skrinlegge Bufdirs råd om møter med kjønns mangfold for offentlige ansatte

Jeg viser til brev av 5. januar 2026 der Stortingets Familie- og kulturkomite ber om kultur- og likestillingsministerens vurdering av Dokument 8:77 S (2025-2026) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjerstin Lianes Kjøndal og Joel Ystebø om å skrinlegge Bufdirs råd om møter med kjønns mangfold for offentlige ansatte.

Vurdering:

Kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk er vernede diskrimineringsgrunnlag i likestillings- og diskrimineringsloven. Offentlige myndigheter har en plikt til aktivt likestillingsarbeid for å hindre diskriminering og motarbeide stereotypisering, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24. Rådene Bufdir har utarbeidet innebærer ingen nye plikter, men gir offentlig ansatte praktisk veiledning om hvordan offentlig ansatte kan møte kjønns mangfold blant mennesker de treffer i sin tjeneste.

Rådene er en oppfølging av et foreslått tiltak i utredningen om en mulig innføring av en tredje juridisk kjønnskategori, som ble utarbeidet av Bufdir og overlevert til daværende kultur- og likestillingsminister i 2023. Rådene skal gi faglig støtte til ansatte i skole, helse, NAV, barnevern og andre offentlige tjenester. De handler om språkbruk, kommunikasjon og praktiske hensyn i møte med personer med ulike kjønnsidentiteter, og presiserer at ansatte skal bruke faglig skjønn og tilpasse rådene til den aktuelle konteksten. De er lagt ut på høring nettopp for å sikre involvering av et bredt spekter av aktører. Høring er et viktig steg i prosessen for å gjøre rådene bedre og mer treffsikre, og høring er etter min vurdering det riktige instrumentet for å avdekke og rette eventuelle svakheter.

Buudir har mottatt om lag 100 høringssvar om de faglige rådene. Tilbakemeldingene i disse høringssvarene vil bidra til det videre arbeidet med å ferdigstille veilederen. En samlet oppsummering foreligger ikke ennå, men en foreløpig gjennomgang tyder på at kommuner generelt ønsker veiledningen velkommen. Samtidig ser vi at rådenes faglige innhold og metodiske grunnlag møter betydelig motstand fra aktører som mener dokumentet prioriterer en spesifikk ideologi på bekostning av biologi, foreldre og pasientsikkerhet. Det er også flere aktører som kommer med kritiske, men konstruktive innspill til konkrete endringer og presiseringer.

I den offentlige debatten om rådene har det blitt fremmet påstander om at rådene innebærer at man skal slutte å si "jente" og "gutt", eller forby tradisjonelle betegnelser på kjønn. Det er ikke tilfelle. Rådene anbefaler inkluderende og presis språkbruk *der det er hensiktsmessig* – for eksempel kjønnsnøytralt språk når kjønn er irrelevant – men de *avskaffer* ikke etablerte ord eller kjønnsdelte referanser. Målet er å gi offentlige ansatte et større repertoar og en økt bevissthet for det allerede eksisterende kjønnsmangfoldet i samfunnet, ikke å begrense ytringer.

Samtidig er et grunnleggende premiss for arbeidet at kjønn er mer sammensatt enn bare mann og kvinne, og jente eller gutt. Dette har i flere omganger blitt anerkjent av et stortingsflertall, første gang i forarbeidene til diskrimineringslovgivningen i 2013:

*«Samfunnet består ikke bare av menn og kvinner. Kjønn er mer sammensatt enn som så: Noen opplever at de har et annet kjønn enn det de er født med; de har en annen kjønnsidentitet. Andre føler at de er verken mann eller kvinne».*¹

Dette synet på kjønn ble også gjentatt i forarbeidene til gjeldende likestillings- og diskrimineringslov som trådte i kraft 1. januar 2018.²

I den pågående debatten savner jeg et fokus på de menneskene, barn og voksne, som faktisk opplever kjønnsinkongruens. Dette er en liten, sårbar gruppe som har dokumentert høyere risiko for utenforskap og negative erfaringer i møte med offentlige tjenester.³ Rådene er utformet for å forebygge skam og diskriminering, møte folk med respekt her og nå, og i de tilfellene der det gjelder de yngre i samfunnet, ivareta barnets beste i tråd med barnekonvensjonen. Rådene understreker dialog med foreldre og bruk av faglig skjønn.

Forslagsstillerne uttrykker bekymring for ytringsfriheten og kvinners rettigheter. Rådene er et faglig støtteverktøy, ikke regler. Jeg har vanskelig for å se hvordan det å møte transpersoner og ikke-binære i offentlige tjenester på en respektfull og anerkjennende måte står i

¹ Prop. 88 L (2012 – 2013), s. 110.

² Prop. 81 L (2016 – 2017) s. 313

³ CENSE, 2025. Lenke: https://www.sv.uio.no/psi/forskning/prosjekter/kjonn-seksualitet-mangfold-lgbt+/rapport_helsesokende_atferd.pdf ; NTNU, 2025. Lenke: https://samforsk.no/uploads/files/NTNU_Rapport_elevundersokelsen_2024_UU.pdf ; Andersen m. fl, 2021. Lenke: https://cms.buudir.no/siteassets/rapporter/lhbt/Seksuell_orientering_kjonnsmangfold_og_levekar_resultater_fra_sporreundersokelsen_2020.pdf ; Politiet, 2023. Lenke: <https://www.politiet.no/globalassets/dokumenter-strategier-og-horinger/pod/rapporter/pod-rapport-09-2023-resultater-fra-lhbtq-undersokelsen-pa-pride-2022.pdf>

motsetning til kvinners rettigheter eller andre gruppers frihet. Det handler om å sikre likeverd og like muligheter for alle, i tråd med likestillings- og diskrimineringslovens formål.

Videre må vi ikke glemme bakgrunnen for at Bufdir igangsatte arbeidet med disse rådene, nemlig at offentlig ansatte selv har etterspurt mer kunnskap om kjønnsmangfold. Vi har et bredt kunnskapsgrunnlag som bekrefter at offentlige tjenester og ansatte i disse tjenestene mangler kompetanse om en rekke minoritetsgrupper i befolkningen, deriblant kjønnsminoriteter.⁴ Tilbakemeldinger fra kommuner, tjenester og organisasjoner på lhbt+-feltet har pekt på etterspørsel etter mer praktisk kunnskap.⁵ Rådene er ment å svare ut dette behovet og gjøre det enklere for ansatte å møte personer med ulik kjønnsidentitet på en respektfull og anerkjennende måte.

På denne bakgrunn mener jeg at det ikke er riktig å skrinlegge Bufdirs faglige råd allerede før veilederen er ferdigstilt. Basert på innkomne innspill vil Bufdir vurdere justeringer og presiseringer for å sikre at rådene blir faglig solide, treffsikre og praktisk anvendelige.

Med hilsen

Lubna Jaffery

⁴ Rambøll, 2025. Lenke:

https://cms.bufdir.no/siteassets/rapporter/lhbt/Kommunenenes_arbeid_med_likestilling_av_lhbt_personer.pdf ; Senter for likestilling ved UiA og NORCE, 2025. Lenke: <https://www.uia.no/om-uia/senter-og-nettverk/senter-for-likestilling/Filer/rapport-kommuneansattes-arbeid-med-likestilling.pdf> ; NIFU, 2025. Lenke: <https://www.udir.no/tall-og-forskning/finn-forskning/rapporter/2025/sporsmal-til-skole-norge-varen-2025/> ; Bufdir, 2023, kap. 3.3. Lenke: <https://www.bufdir.no/rapporter/dokumentside/buf00005800/> ; NTNU, 2020. Lenke: <https://samforsk.no/publikasjoner/skeive-barn-og-unge-i-barnevernet-en-studie-av-barnevernets-praksis-og-tillnaerminger>

⁵ Bufdir, 2023, vedlegg 3. Lenke: <https://www.bufdir.no/rapporter/dokumentside/buf00005800/>